

KLIMAT

WYDOBYCIE	GAZY CIEPLARNIANE	RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA
ISTOTNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	GLOBALNE	ZMIANY KLIMATYCZNE PALIWA KOPALNE

przemysł wydobywczy:
błogosławieństwo czy **przekleństwo?**

Przemysł wydobywczy i zmiany klimatu

Paliwa kopalne – węgiel, ropa i gaz – pokrywają około 80% światowych zasobów energii. Według Międzynarodowej Agencji Energetyki, w 2030 roku globalne zapotrzebowanie na energię będzie o 60% większe od obecnego. Paliwa kopalne stanowią jednak najważniejsze źródło gazów cieplarnianych, które zatrzymują ciepło w ziemskiej atmosferze, co prowadzi do ogólnego wzrostu temperatury na Ziemi i zakłócenia naturalnych wzorców klimatycznych.

Emisja gazów cieplarnianych rośnie dziś z każdym rokiem. W ciągu ostatnich trzech dziesięcioleci, emisje wzrosły przeciętnie o 1,6% rocznie, przy czym emisje dwutlenku węgla w wyniku stosowania paliw kopalnych – rosły o 1,9% rocznie. Źródłem największego wzrostu emisji gazów cieplarnianych w okresie 1970-2004 były dostawy i zużycia energii oraz transportu. Ostatnie raporty Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu (IPCC)¹ potwierdziły, że zmiany klimatu będące rezultatem emisji gazów cieplarnianych mają znaczące konsekwencje:

żywność i woda

Istnieje duże prawdopodobieństwo, że na obszarach, na których obecnie występuje ryzyko suszy oraz niedobory żywności, a które zarazem nie posiadają środków umożliwiających jej import (niemal połowa populacji w krajach Środkowej, Południowej i Wschodniej Afryki cierpi z powodu niedożywienia) dojdzie do dalszego zmniejszenia plonów w wyniku suszy. Rezultatem zmian klimatycznych mogą być również niedobory wody, które dotkną populacje krajów podzwrotnikowych, gdzie problem ten występuje już obecnie. Około jedna trzecia ludzkości (1,7 miliarda ludzi) zamieszkuje kraje gdzie występują niedobory wody. Do końca XXI wieku liczba osób, które doświadczą tego problemu zwiększy się o setki milionów.

topnienie lodowców

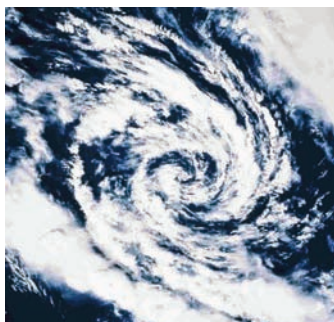
„Zapewne pierwszy i najgorszy skutek [zmian klimatycznych], jakiego doświadczą ubodzy będzie wynikiem gwałtownego topnienia lodowców górskich”². Ponad połowa ludzkości jest zależna od zasobów wody pitnej zgromadzonej w lodowcach górskich. Poza czapami biegunowymi największe skupisko lodowców występuje w Himalajach, gdzie obecnie można zaobserwować coraz szybsze wycofywanie się ok. 67% z nich. Główną przyczyną tego zjawiska są zmiany klimatyczne³.

migracja

W wyniku wzrostu temperatury zwiększa się ilość wody, co z kolei prowadzi poniesienia się poziomu mórz. Można się spodziewać, że w przypadku dalszej dużej emisji gazów cieplarnianych globalny poziom wód wzrośnie o ok. 20-60 centymetrów. W wyniku zmian klimatu do roku 2050 co najmniej 1 miliard ludzi zostanie zmuszony do opuszczenia swoich domostw, co pogłębi i tak palący problem związany z migracjami.⁴ Szczególnie zagrożone są kraje Azji, w których leżą duże delty rzeczne, takie jak Wietnam, Egipt, Bangladesz oraz niewielkie kraje wyspiarskie.

dzika przyroda i różnorodność biologiczna

Do najbardziej wrażliwych ekosystemów, którym będzie groziło coraz większe ryzyko zniszczenia należą rafy koralowe, lasy arktyczne, ekosystemy górskie oraz związane z klimatem śródziemnomorskim. Z powodu wzrastających temperatur i zwiększonej kwasowości w oceanach negatywnemu oddziaływaniu będzie podlegała fauna morska. We wszystkich regionach, im szybciej będzie wzrastać temperatura, tym większe będzie ryzyko zniszczeń.

Nieprzewidywalna pogoda. © Foe Ewni

Dziś już nieczynna elektrownia węglowa High Marnham nad rzeką Trent w Wielkiej Brytanii. © Ian Bracegirdle

Paliwa kopalne. © dreamstime

SKALA

WPŁYW

WYDOBYCIE	GAZY CIEPLARNIANE	RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA
ISTOTNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	GLOBALNE	ZMIANY KLIMATYCZNE PALIWA KOPALNE

Kraje rozwijające się są najbardziej narażone na to ryzyko. Zmiany klimatyczne będą wpływać na ich możliwość walki z ubóstwem, dostępu do opieki zdrowotnej, edukacji i energii. Badania potwierdzają również, że z problemami można sobie poradzić i że dostępne są tanie środki zaradcze. Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu (IPCC) sugeruje, że przyszła bezbronność wobec tych wyzwań zależy nie tylko od zmian klimatu, lecz również od dróg rozwoju. Oszacowania ekonomiczne wskazują, że cena jaką zapłacimy za bierność zapewne o kilka rządów wielkości przekroczy koszt podjęcia działań zawczasu. Niedawno opublikowany Raport Sterna⁵ sugeruje, że roczny koszt redukcji emisji prowadzących do stabilizacji poziomu dwutlenku węgla w powietrzu to prawdopodobnie około 1% PKB do 2050 roku.

Pomimo tego, Unia Europejska i państwa członkowskie nadal finansują projekty związane z paliwami kopalnymi przez bezpośrednie subsydia, ulgi podatkowe lub agencje kredytów eksportowych, jak również przez pożyczki lub gwarancje Wielostronnych Banków Rozwoju (MDB).

nasze żądania:

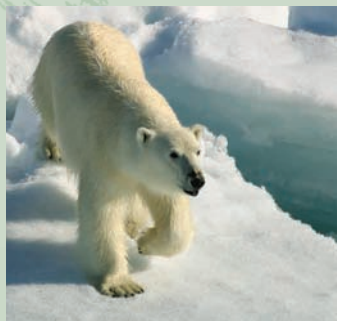
- Kraje uprzemysłowione muszą w znaczący sposób zredukować swoje emisje i umożliwić krajom rozwijającym się „czysty rozwój” w oparciu o nowe, odnawialne źródła energii, jak również adaptację do nieuniknionych zmian klimatycznych.
- Przedsiębiorstwa wydobywcze powinny zaprzestać niszczenia środowiska naturalnego i życia społeczności ludzkich. Realizacja wszelkich nowych projektów powinna być zakazana, o ile nie poprzedza ich swobodna decyzja, podjęta przez lokalne społeczności dysponujące odpowiednią wiedzą przed rozpoczęciem inwestycji.
- Kraje Unii Europejskiej, Komisja Europejska i międzynarodowe instytucje finansowe powinny zaprzestać udzielania pomocy zagranicznej i subsydiowania działań nastawionych na wielki zysk spółek naftowych. Prywatne banki i fundusze emerytalne powinny zaniechać inwestycji w projekty związane z paliwami kopalnymi.

raport IPCC z roku 2007:

- Ocieplanie się klimatu jest zjawiskiem widocznym coraz wyraźniej i postępującym coraz szybciej.
- Przyczyną większości zmian są ludzkie działania związane z emisją gazów cieplarnianych.
- W ciągu ostatnich stu lat temperatura Ziemi wzrosła o 0,74 °C, przy czym największy przyrost odnotowano w ciągu ostatnich 50 lat. Temperatura na obszarach arktycznych wzrosła niemal dwa razy więcej.
- Koncentracja CO₂ w atmosferze jest obecnie najwyższa od 650 tysięcy lat.
- Jedenaście z ostatnich dwunastu sezonów letnich były najcieplejsze w ciągu ostatnich 150 lat.
- Efekty ocieplania się klimatu są już widoczne na wszystkich kontynentach i oceanach.
- W tym stuleciu spodziewany jest przeciętny wzrost temperatury o około 3°C (dla porównania: różnica pomiędzy obecną przeciętną temperaturą, a przeciętną temperaturą w epoce lodowcowej wynosi 5 °C).

Podnoszące się wody morskie powodują częste powodzie w nisko położonym Bangladeszu.
© G.M. B. Akash

Znikanie lodu morskiego w Arktyce spowodowało, że niedźwiedź polarny znalazł się na czerwonej liście zagrożonych gatunków.
© N. Alexandrov

- IPCC została ustanowiona w 1988 roku przez Światową Organizację Meteorologiczną i Program Narodów Zjednoczonych ds. Ochrony Środowiska. Przygotowuje on najbardziej autorytatywny raport na temat zmian klimatycznych co pięć lat.
- Magrath, J.: Glacier melt: why it matters for poor people, www.oxfam.org.uk/what_we_do/issues/climate_change/downloads/glacier_melt.pdf, Oxfam, 6 May 2007.
- An overview of Glaciers, Glacier Retreat, and Subsequent Impacts in Nepal, India and China, WWF Nepal Program, March 2005.
- Human tide: the realm igration crisis, Christian Aid Week Report, May 2007.
- http://www.hm-treasury.gov.uk/independent_reviews/stern_review_economics_climate_change/sternreview_index.cfm, October 2006.

Niniejsza broszura została wydana dzięki wsparciu finansowemu Unii Europejskiej. Za treści zawarte w niniejszej broszurze odpowiadają wyłącznie organizacje: Friends of the Earth Europe, Friends of the Earth Netherlands, Friends of the Earth France, CEE Bankwatch. Pod żadnym pozorem nie należy ich utożsamiać ze stanowiskiem Unii Europejskiej.